

ESKİ TÜRK ESERLERİNE İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ**Erdal BAY*****Osman MERT******Semra ALYILMAZ*******Fatma ALBAYRAK********Özet**

Küreselleşen dünyada toplumların karşı karşıya olduğu en ciddi konulardan biri kültürü ve nesillerin kimliğini koruma problemidir. Her toplum varlığını sürdürebilmek için geçmişe ait kültürel birikimini gelecek nesillere tanıtmak ve aktarmak zorundadır. Sosyal ve kültürel öğelerden bağımsız bir gelecek inşa etmenin mümkün olmadığı dünyamızda tarihî eserlerin önemi geçmişe göre daha da artmıştır.

Günümüzde Sibiryaya ve Moğolistan coğrafyasından Anadolu'ya, Anadolu'dan Avrupa'ya Türk kültür coğrafyasındaki kaya üstü tasvirler, bengu taşlar (tasvirli, damgalı ve yazılı taşlar), kurganlar, anıt mezar kompleksleri, arkeolojik buluntular, şehir kalıntıları gibi tarihî eserler... Türk kültür ve uygarlığı için de son derece önemlidir. Türk kültürünün gelişme ve değişme aşamalarını bünyesinde barındıran bu eserler, vücuda getirildikleri dönem ile günümüzü birbirine bağlayan kültürel kodların da başında gelmektedir. Önemli bir kısmı Türk dünyasının ortak geçmişine ait olan bu eserler, Türk kültür kimliğinin oluşturulmasında; toplumda kolektif düşüncenin geliştirilmesinde önemli bir paya sahiptir. Bu nedenle her biri sosyal ve kültürel bir "değer" olarak algılanan bu eserlerin nesillere tanıtılması, aktarılması ve bireylerin hayatlarına yapacağı sosyal ve kültürel etkilerin öğretim programları ve öğretmenler aracılığıyla kazandırılması gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı eski Türk eserlerine ilişkin tutum ölçeği geliştirmektir. Bu amaçla duyuşsal alan taksonomisine göre 17 maddelik ölçme aracı hazırlanmıştır. Ölçme aracı Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesinde sosyal bilimlerle ilgili bölümlerde öğrenim gören 272 öğretmen adayına uygulanmıştır. Elde edilen verilere faktör analizi tekniği uygulanmış ve güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen bulgularda ölçme aracındaki maddelerin ve örneklemin faktör analizi için uygun ve yeterli olduğu tespit edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda ölçme aracı toplam varyansın %48'ini açıklayan tek faktöre dönüştürülmüştür. Ölçme aracındaki maddelerin faktör yükleri 0,542 ile 0,820; madde ortak faktör varyansları (madde 6 hariç) 0,368-0,673 arasında değişmektedir. Ölçme aracının güvenilirlik katsayısı ise 0,93 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak geliştirilen bu ölçme aracının farklı bağlamlarda Eski Türk Eserleri (ETE)'ne ilişkin tutumların belirlenmesi için güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı olarak kullanılabilmesi söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Eski Türk eserleri, tutum, öğretmen eğitimi.

* Yrd. Doç. Dr.; Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, erdalbay@hotmail.com

** Doç. Dr.; Atatürk Üniversitesi, K.K.E.F. Türkçe Eğitimi Bölümü, osmmert@gmail.com

*** Yrd. Doç. Dr.; Atatürk Üniversitesi, K.K.E.F. Türkçe Eğitimi Bölümü, semraalyilmaz@mynet.com

**** Arş. Gör.; Atatürk Üniversitesi, K.K.E.F. Türkçe Eğitimi Bölümü, fatmalbay@hotmail.com

DEVELOPING OF THE ATTITUDE SCALE RELATED TO OLD TURKISH WORKS

Abstract

In the globalizing world, one of the most important issues that the societies are facing is the problem of protecting the culture and the identities of their generations to come. Each society is to introduce and convey its cultural savings of the past, in order to be able to carry on with its existence. In our world, where it is impossible to build a future free of social and cultural facts, the prominence of the historical works has ever increased.

In our day, petroglyphs, bengü stones (stones with figures, markers and inscriptions) kurgans, mausoleum complexes, archeological findings, settlement ruins and similar historical works in the Turkish cultural geography, from Siberia and Mongolia to Anatolia, from Anatolia to Europe, are extremely important within the Turkish culture and civilization. Such works that contain the development and alteration phases of the Turkish culture in themselves, are leading among the cultural codes that link between the period when they were created and our day. Such works, majority of which belong to the common past of Turkish identity have a prominent input in the formation of Turkish cultural identity and development of collective thought in the society. Therefore, it is necessary to introduce, and convey these works, each of which is a social and cultural “value”, to the future generations, and to add its social and cultural influences to the lives of individuals, by means of the education programs and the help of the teachers.

The objection of this study is to develop a behavior measure regarding the old Turkish works. For this purpose, a 17 issue measure device is prepared as per the sensual area taxonomy. Measuring device was applied to the 272 candidate teachers, who study at different departments related with social sciences in Atatürk University, Kâzım Karabekir Faculty of Education. Factor analysis technique was applies to the obtained values, and reliability coefficient was calculated. With the obtained findings, it is determined that the issues in the measuring device and the samples are suitable and sufficient for the factor analysis. At the conclusion of the data analysis, the measuring device was transformed into a single factor that elucidates the 48 % of the total variance. The factor loads of the issues in the measuring device vary between 0.542 and 0.820; and the common factor variances (excluding issue 6) between 0.368 and 0.673. The reliability coefficient of the measuring device is calculated as 0.93. As a result, it may be stated that this measuring device developed, may, in different contexts, be used as a reliable and valid measuring device, in order to determine the behaviors regarding the Old Turkish Works (ETE).

Key words: Old Turkish Works, attitude, teacher education.

Giriş¹

Her nesil önceki ve sonraki nesil arasında gerek biyolojik gerekse kültürel olarak birer köprüdür. Bir neslin kültürel işlevini yerine getirmemesi / getirememesi gelecek nesillerin kültürel olarak geçmiş nesillere benzememesine neden olur. Bu yüzden ulus devletler bekaları için, eğitim sürecinde bireyleri şekillendirirken toplumun tarih içinde geliştirdiği sosyal

¹ “Giriş” bölümü “Osman Mert, Erdal Bay ve Semra Alyılmaz tarafından 9.06.2010-13.06.2010 tarihleri arasında Kırgızistan’ın Celalabad şehrinde düzenlenen 8. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi’nde sunulan “Öğretmen Adaylarının Eski Türk Eserlerine İlişkin Farkındalık ve Tutum Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı bildiriden alınmıştır.

değerleri ve kültürün kristalize olduğu tarihî eserleri birer araç olarak kullanmak ve tarihî aklı toplumda oluşturmak zorundadır.

Kendi kendini bilme ihtiyacı duyan insanın bu ihtiyacını gidermesinde en önemli kavram toplumun geçmişte yaptıkları ya da biriktirdikleridir. Dolayısıyla tarihî kavramlar insanın kendisini tanımasını, tanımlamasını ve algılamasını belirleyen son derece önemli araçlardır (Özlem, 1986: 131). Serçe, kaplan dünyanın neresinde yaşarsa yaşasın serçe ve kaplan iken evrensel bir canlı olarak dünyaya gelen insan, içine doğduğu kültürel çevre içinde Türk, İngiliz, Fransız, Rus... olur. Yani toplumsal davranışı sergileyen insan evrensel bir canlı iken, kültürler evrensel değildir (Timuçin, 2000: 147).

Küreselleşen dünyada toplumların karşı karşıya olduğu en ciddi konulardan biri kültürü ve nesillerin kimliğini koruma problemidir. Her toplum varlığını sürdürebilmek için geçmişe ait kültürel birikimini gelecek nesillere tanıtmak ve aktarmak zorundadır. Sosyal ve kültürel öğelerden bağımsız bir gelecek inşa etmenin mümkün olmadığı dünyamızda tarihî eserlerin önemi geçmişe göre daha da artmıştır.

Günümüzde Sibiryaya ve Moğolistan coğrafyasından Anadolu'ya, Anadolu'dan Avrupa'ya Türk kültür coğrafyasındaki kaya üstü tasvirler, bengü taşlar (tasvirli, damgalı ve yazılı taşlar), kurganlar, anıt mezar kompleksleri, arkeolojik buluntular, şehir kalıntıları gibi tarihî eserler... Türk kültür ve uygarlığı için de son derece önemlidir. Türk kültürünün gelişme ve değişme aşamalarını bünyesinde barındıran bu eserler, vücuda getirildikleri dönem ile günümüzü birbirine bağlayan kültürel kodların da başında gelmektedir. Önemli bir kısmı Türk dünyasının ortak geçmişine ait olan bu eserler, Türk kültür kimliğinin oluşturulmasında; toplumda kolektif düşüncenin geliştirilmesinde önemli bir paya sahiptir. Bu nedenle her biri sosyal ve kültürel bir "değer" olarak algılanan bu eserlerin nesillere tanıtılması, aktarılması ve bireylerin hayatlarına yapacağı sosyal ve kültürel etkilerin öğretim programları ve öğretmenler aracılığıyla kazandırılması gerekmektedir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının Eski Türk eserlerine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırma, geleceğimizi şekillendirecek öğretmen adaylarının Eski Türk eserleriyle ilgili tutumlarını, bilgi düzeylerini ve eğitim fakültelerinin programlarının Eski Türk eserleriyle ilgili mevcut durumunu göstermesi bakımından önemlidir.

Yöntem

Araştırma, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesinde üçüncü ve dördüncü sınıflarda öğrenim gören 272 öğretmen adayı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma konusu ile ilgili olduğu düşünülen bölümlerde öğrenim gören öğretmen adayları örneklem olarak seçilmiştir.

Tablo 1. Örneklemeye ilişkin frekans ve yüzde değerleri

		f	%
Bölüm	Türkçe Eğitimi Bölümü	54	19,9
	Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi ABD	53	19,5
	Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD	70	25,7
	Tarih Eğitimi ABD	58	21,3
	Sınıf Öğretmenliği ABD	37	13,6
	Toplam	272	100
Sınıf	Üçüncü sınıf	168	61,8
	Dördüncü sınıf	104	38,2
	Toplam	272	100
Cinsiyet	Kız	121	44,5
	Erkek	151	55,5
	Toplam	272	100

Tabloda da görüldüğü gibi örneklemeye alınan öğretmen adayları, Türkçe Eğitimi Bölümü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi ABD, Tarih Eğitimi ABD ve Sınıf Öğretmenliği ABD’de öğrenim gören öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Örneklemeye dâhil olan kişilerin %44,5’ini bayan, %55,5’ini ise erkek öğretmen adayları oluşturmaktadır.

Ölçme aracının geliştirilme aşamaları

Ölçme aracı üç bölümden oluşturulmuştur. Ölçme aracının birinci bölümünde öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölüm, cinsiyetleri ve sınıfları ile ilgili sorular yer almaktadır.

Ölçme aracının ikinci kısmında ise ilk olarak öğretmen adaylarından eski Türk eserlerinden beşinin ismini ve bu eserlerle ilgili bildikleri özellikleri yazmaları istenmiştir. İkinci bölümde bu Eski Türk eserleriyle ilgili bölümde ve bölüm dışında ders alma, Eski Türk eserleriyle ilgili herhangi bir sivil toplum kuruluşuna (STK) üye olma, STK veya dernek faaliyetine katılma, kitap okuma, radyo veya televizyon programı takip etme ve herhangi bir seminer ya da konferansa katılma durumları ile ilgili sorular yer almaktadır. Bu bölümler anket formatında olduğu için geçerlik çalışması yapılmamıştır.

Ölçme aracının üçüncü bölümünde ise öğretmen adaylarının ETE’ne ilişkin tutumları ile ilgili 17 madde yer almaktadır. Bu maddeler Krathwohl’un “Duyuşsal Alan Taksonomisi”ne

göre oluşturulmuştur. Duyuşsal alan taksonomisi; alma, tepkide bulunma, değer verme, örgütlenme ve kişilik hâline getirme aşamalarından oluşmaktadır. Tutuma ilişkin ifadeler bu aşamalar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Örneğin; bu taksonominin değer verme basamağında bir şeyi başka bir şeye yeğleme davranışı vardır. Ölçekte bununla ilgili madde “Batı medeniyeti ile ilgili eserler yerine eski Türk eserlerini görmeyi tercih ederim.” şeklinde yazılmıştır. Yine “Eski Türk Eserleri (ETE) ile ilgili yayınları okumayı çok severim” gibi 17 madde yazılmıştır. Bu maddelerin derecelendirilmesinde “tamamen katılıyorum (5)→kesinlikle katılmıyorum (1)” şeklinde beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır. Taslak olarak hazırlanan bu ölçme aracı daha sonra öncelikle kapsam geçerliği için eğitim bilimleri bölümündeki uzmanlara incelettirilmiştir.

Verilerin analizi

Bu çalışmanın amacı ETE’ne ilişkin farkındalık ve tutumları belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmektir. Bu nedenle verilerin analizinde faktör analizi tekniği kullanılmıştır. Faktör analizi, yorumlanması oldukça güç olan birçok ilişkiyi açıklayan, birbirleriyle korelasyonu olan maddeleri yapısal olarak anlamlı, nispeten bağımsız faktörler altında toplayan çok değişkenli bir analiz tekniğidir. Faktör analizi çok sayıda değişkenden (maddeden) bu değişkenlerin birlikte açıklayabildikleri az sayıda tanımlanabilen anlamlı yapılara (faktörlere) ulaşmayı amaçlar (Büyüköztürk, 2006; Özdamar, 2002; Tatlıdil, 1992). Başka bir deyişle çok sayıdaki değişken arasında ilişkilere dayanarak verilerin daha anlamlı ve özet bir biçimde sunulmasını sağlayan çok değişkenli bir analiz türüdür.

Faktör analizi sürecinde ilk olarak ölçme aracının faktör analizi için uygunluğunu tespit etmeye yönelik olarak Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Testi; değişkenler arasındaki korelasyon ilişkisini belirlemek için Barlett Testi kullanılmıştır. Ayrıca ölçme aracındaki maddelerin faktör analizi için uygunluğunu belirlemek için anti-image değerleri, madde varyans değerleri, faktörlerin toplam varyansı açıklama oranları ve her bir maddenin faktörlerdeki yük değerleri de hesaplanmıştır.

Ölçme aracında belirlenen faktörler (boyutlar) arasındaki ilişkiye yönelik olarak da “Pearson Momentler Korelasyon” katsayısı da hesaplanmıştır. Bu süreçler sonucunda ölçme aracının güvenilirlik düzeyini belirlemek için “Cronbach Alpha” hesaplanmıştır.

Bulgular

Eski Türk Eserlerine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilme sürecinde yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizlerine ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir:

Geçerlilikle ilgili bulgular

Bu çalışmada yapı geçerliğinin sağlanması için faktör analizi tekniği uygulanmıştır. Faktör analizi iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Birinci aşama:

Uygulama sonucunda elde edilen veriler güvenilirlik ve geçerlik çalışması için SPSS paket programında analiz edilmiştir. İlk olarak örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olup olmadığının belirlenmesi için Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Testi ve değişkenler arasındaki korelasyon ilişkisini belirlemek için ise Barlett Testi uygulanmıştır. Bu iki tekniğin uygulanması sonucunda elde edilen veriler aşağıdaki gibidir:

Tablo 2. KMO ve Barlett Testi değerleri

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem yeterliliği		,930
Barlett's Testi	Ki kare	2,721
	Serbestlik derecesi	136
	p	,000

Tablodaki KMO değerinden verilerin (KMO=0,93) örneklem büyüklüğü açısından faktör analizi için çok uygun olduğu görülmektedir. Yine Barlett Testinin sonucunun anlamlı olduğu, yani değişkenler arasında yüksek korelasyonlar bulunduğu ve verilerin çoklu normal dağılımdan geldiği görülmektedir. Faktör analizinde kullanılabilecek bir diğer test ise her bir maddenin faktör analizi için uygun olup olmadığını belirlemeye yönelik “anti-image” tekniğidir. Maddelerin anti-image değerlerinin 0,50 üzeri olması beklenir. Bu çalışmada maddelerin anti image değerlerinin 0,922 ile 0,950 arasında değiştiği görülmektedir. Bu nedenle maddelerin faktör analizi için uygun olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki işlemlerden sonra verilere faktör analizi yapılmış ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

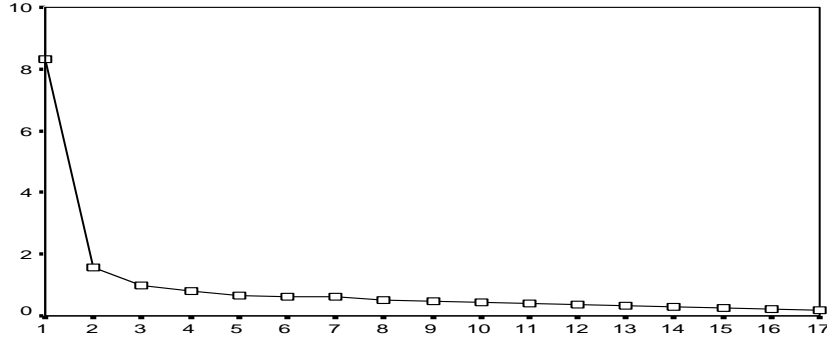
Tablo 3: Toplam Varyansın Açıklanma Yüzdeleri

Bileşen	Başlangıç özdeğerleri			Döndürülmüş kareli yüklerin toplamı		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif	Toplam	Varyans %	Kümülatif
1	8,326	48,979	48,979	4,987	29,338	29,338
2	1,553	9,133	58,112	4,892	28,774	58,112

Tablodaki bulgularda, yapılan faktör analizi sonucunda ölçme aracının özdeğerinin 1'den yüksek olan iki faktörde toplandığı tespit edilmiştir. Birinci faktörün toplam varyansı açıklama oranı 29,338, ikinci faktörün 28,774 ve iki faktörün toplam varyansı açıklama oranı %58,11'dir.

Bu süreçlerde elde edilen Scree Plot grafiği de incelenmiş ve aşağıda elde edilen şekil verilmiştir.

Şekil 1’de görüldüğü gibi, Scree Plot eğrisindeki ilk ani değişiklik, ikinci faktörden önce meydana gelmektedir. Buradan, ölçeğin tahminen 2 faktör üzerine kurulabileceğine karar verilmiştir (Field, 2002).

Şekil 1. Faktörlere ilişkin Scree plot grafiği

Ölçek geliştirme aşamasında araştırmacılar maddeleri duyuşsal alan taksonomisinde olduğu gibi tek faktör oluşturacak şekilde oluşturmuşlardır. Bu çalışmada tutumların tek faktörde toplanması amaçlandığı için faktör sayısı 1’e dönüştürülerek işlem tekrarlanmıştır.

İkinci aşama:

Ölçek geliştirme aşamasında araştırmacılar maddeleri duyuşsal alan taksonomisinde olduğu gibi tek faktör oluşturacak şekilde oluşturmuşlardır. Bu çalışmada tutumların tek faktörde toplanması amaçlandığı için faktör sayısı 1’e dönüştürülerek işlem tekrarlanmıştır. Bu işlemler sonucunda ölçme aracının özdeğeri 8,336; tek faktörün toplam varyansı açıklama oranı %48,97 olarak hesaplanmıştır.

Bu süreçlerden sonra her bir maddenin hangi faktör kapsamına girdiği, faktörlerdeki yük değerleri ve ortak faktör varyansları hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Maddelerin Yer Aldıkları Faktörler ve Yük Değerleri ile Her Bir Faktörün Açıkladığı Varyans Oranı

Madde no	Faktör 1	Varyans
11- Eski Türk eserleri (ETE) ilgi çekicidir.	,820	,673
10- ETE hakkındaki öğrenmeler önemlidir.	,790	,624
14- ETE ile ilgili zaman geçirmekten hoşlanırım.	,783	,614
13- ETE ile ilgili araştırma yapmaktan hoşlanırım.	,782	,612
9- ETE ile ilgili bilgimi sürekli geliştirmek isterim.	,776	,602
15- ETE ile ilgili şeyleri okumak önemlidir.	,746	,556
17- ETE hakkındaki faaliyetleri önemli buluyorum.	,706	,499
5- ETE ile ilgili yayınları okumayı çok severim.	,695	,483
12- Her öğretmen adayı ETE ile ilgili dersler almalıdır.	,689	,474
16- ETE ile ilgili tartışmalar önemlidir.	,682	,465
3- ETE'nin korunması ve tanıtılmasına yönelik faaliyetlerde görev almaktan zevk alırım.	,665	,442
1- ETE ile ilgili yayınları seçmeyi severim.	,653	,427
7- ETE ile ilgili konuşmaları dikkatlice takip ederim.	,647	,419
2- ETE ile ilgili televizyon veya radyo programlarını takip etmeyi severim.	,631	,398
8- ETE ile ilgili tartışmalara katılmayı severim.	,616	,379
4- Eski Türk eserlerini görmek isterim.	,606	,368
6- Batı medeniyetine ait eserler yerine Eski Türk eserlerini gezmeyi/incelemeği tercih ederim.	,542	,294

Büyüköztürk (2006)'e göre maddelerin yer aldıkları faktörlerdeki yük değerlerinin yüksek olması gerekir. Faktör yük değerinin 0,45 ya da daha yüksek olması seçim için iyi bir ölçüt olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmada, madde faktör yükü olarak 0,40 ölçüt olarak alınmıştır. Madde faktör yüklerinin 0,542 ile 0,820 arasında değiştiği görülmektedir. Bu durum maddelerin faktör yüklerinin ideal olduğunu göstermektedir.

Maddelerin ortak faktör varyanslarının 1,00'a yakın ya da 0,66'nın üzerinde olması önerilirken uygulamada bunu karşılamanın zor olduğu ifade edilmektedir (Büyüköztürk, 2006). Bu çalışmada madde ortak faktör varyanslarının (madde 6 hariç) 0,368-0,673 arasında değiştiği görülmektedir.

Güvenirlikle ilgili bulgular

Faktör analizinin son aşamasında ölçme aracının Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,93; test yarılama yöntemiyle güvenirlik katsayısı ,87 olarak hesaplanmıştır. Araştırmalarda kullanılan ölçeklerde .60 üzerindeki iç tutarlılık katsayıları yeterli görülmektedir (Kulaksızoğlu vd. 2003). Bu anlamda tutumları belirlemeye yönelik olarak hazırlanan bu ölçme aracının güvenilir olarak kabul edilebileceği düşünülmüştür.

Eski Türk Eserlerine İlişkin Tutum Ölçeğinin ayırt ediciliği için madde-toplam korelasyonu ve %27'lik alt-üst grup karşılaştırmalarına da yer verilmiştir. Madde-toplam korelasyonunun hesaplanmasında Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, toplam puana göre belirlenmiş % 27'lik alt-üst grupların madde puanlarının karşılaştırılmasında ise t Testi kullanılmıştır. Madde analizinde ilişkin bulgular Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Eski Türk Eserlerine İlişkin Tutum Ölçeği Düzeltilmiş Madde-toplam Korelasyonları ve %27'lik Alt-üst Grup Farkı t Değerleri

Madde	r_{jx}	t	p
1	,657*	13,475	,000
2	,640*	10,786	,000
3	,677*	14,443	,000
4	,602*	7,657	,000
5	,695*	14,165	,000
6	,559*	8,705	,000
7	,658*	13,686	,000
8	,627*	13,011	,000
9	,772*	19,198	,000
10	,779*	12,226	,000
11	,809*	17,311	,000
12	,686*	10,692	,000
13	,778*	17,439	,000
14	,779*	20,148	,000
15	,736*	11,488	,000
16	,677*	11,577	,000
17	,701*	11,153	,000
Toplam	-	28,739	,000

*p<0,01 Anlamlı

Tablo 5'te, %27'lik alt ve üst grupların madde puanlarındaki farklılıklara ilişkin t değerleri, 7,657 ile 20,148 (sd=144) arasında değiştiği ve istatistiksel açıdan gruplar arasında anlamlı farklılıklar (p<,005) olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre ölçme aracında yer alan maddelerin ayırt edici oldukları söylenebilir.

Analizlerde ölçme aracında yer alan her bir maddenin toplam puanla olan ilişkisi de incelenmiştir. Maddelerin toplam puanla korelasyon değerleri 0,559 ile 0,809 arasında değişmektedir. Tüm maddelerin toplam puanla anlamlı (p<0,01) korelasyon ilişkisi olduğu belirlenmiştir.

Eski Türk Eserlerine İlişkin Tutum Ölçeğinin Puanlarının Değerlendirilmesi

ETE'ne ilişkin tutum ölçeğinde on yedi (17) madde bulunmaktadır. Ölçekte “5 Tamamen Katılıyorum”, “4 Katılıyorum”, “3 Kısmen Katılıyorum”, “2 Katılmıyorum” ve “1 Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde 5’li likert tipi bir derecelendirme kullanılmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 17, en yüksek puan ise 85’tir. ETE’ne ilişkin tutum ölçeğinden alınabilecek puanların yükselmesi tutumların yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçme aracının uygulanma süreci yaklaşık 10 dakikadır.

Sonuç

Bu çalışmada Eski Türk Eserleri (ETE)’ne ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bunun için araştırmacılar tarafından Krathwohl’un duyuşsal alan taksonomisine göre hazırlanan 17 maddelik tutum ölçeği bu konuyla ilgili bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Elde edilen veriler geçerlik ve güvenilirlik çalışması için analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgularda ölçme aracındaki maddelerin ve örneklemin faktör analizi için uygun ve yeterli olduğu tespit edilmiştir. Yine ölçme aracındaki maddeler varyansın yaklaşık %48’ini açıklayan ve özdeğeri 1’den yüksek olan tek faktöre dönüştürülmüştür. Ölçme aracındaki maddelerin faktör yüklerinin 0,542 ile 0,820; madde ortak faktör varyanslarının (madde 6 hariç) 0,368-0,673 arasında değiştiği belirlenmiştir.

Ölçme aracının güvenilirliği için Cronbach Alpha katsayısı 0,93 olarak hesaplanmıştır. Maddelerin toplam puanla korelasyon değerleri 0,559 ile 0,809 arasında değişmektedir.

Sonuç olarak geliştirilen bu ölçme aracının farklı bağlamlarda Eski Türk Eserleri (ETE)’ne ilişkin tutumların belirlenmesi için güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı olarak kullanılabilmesi söylenebilir.

Kaynaklar

- BABBİE, E. (1990). *Survey Research Methods (2nd ed.)*. CA:Wadsworth.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2006). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analiz El Kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- FIELD, A. (2002). *Discovering Statistics Using SPSS*. London: Sage Publications Ltd.
- KARASAR, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KULAKSIZOĞLU, A., DİLMAÇ, B., OTRAR, M. ve EKŞİ, H. (2003). “Uyum Ölçeği- Üniversite Formu'nun Dilsel Eşdeğerlik, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, (2)3, s. 49-64.

- MERT, O.- BAY, E. - ALYILMAZ, S. - AKBABA, S. (2010). *Öğretmen Adaylarının Eski Türk Eserlerine İlişkin Farkındalık ve Tutum Düzeylerinin İncelenmesi*. 8. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi (9.06.2010-13.06.2010, Celalabad, Kırgızistan) s. 203-214.
- ÖZDAMAR, K. (2002). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- ÖZLEM, D. (1986). *Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi*, İstanbul.
- TATLIDİL, H. (1992). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Analiz*. Ankara.
- TİMUÇİN, A. (2000). Tarih içinde İnsan, *Felsefelog*, S. 10, İstanbul, s. 147.

Sayın öğretmen adayı;

Bu çalışmanın amacı, *Eski Türk eserlerine* (yazıtlar, şehir kalıntıları, tarihî eserler, arkeolojik buluntular, heykeller...) ilişkin farkındalık ve tutum düzeylerinizi belirlemektir. Aşağıda bununla ilgili sorular bulunmaktadır. Sorulara içtenlikle vereceğiniz cevaplardan dolayı teşekkür ederiz.

Cinsiyet: ()Kız () Erkek

Bölüm/Anabilim dalı:

Sınıf: ()1 ()2 ()3 ()4

1- *Eski Türk eserlerinden beşinin ismini ve bu eserlerin bildiğiniz temel özelliklerini yazınız.*

Örnek: 1-Orhun Yazıtları: Moğolistan'dadır, II. Köktürk Kağanlığı dönemine aittir...

	Eserin adı	Esere ait bildiğiniz özellik/ler
1		
2		
3		
4		
5		

✚ *Bölümünüzde eski Türk eserlerini de içeren herhangi bir ders aldınız mı veya almakta mısınız? Cevabınız evet ise lütfen aşağıda hangi dersleri aldığınızı belirtiniz.*

() Evet () Hayır

1-.....

2-.....

3-.....

✚ *Öğrenim görmekte olduğunuz bölüm dışında eski Türk eserleri ile ilgili ders veya eğitim aldınız mı?*

() Hayır () Evet

✚ *Eski Türk eserleri ile ilgili herhangi bir Sivil Toplum Kuruluşu (STK) veya derneğe üyeliğiniz var mı? Cevabınız evet ise belirtiniz.*

() Hayır () Evet

✚ *Son bir yılda Eski Türk eserlerine yönelik olarak dernek, vakıf veya STK aktivitesine katıldınız mı?*

() Hayır () Evet

✚ *Son bir yılda Eski Türk eserleri ile ilgili kitap okudunuz mu?*

() Hayır () Evet

✚ *Eski Türk eserleri ile ilgili herhangi bir televizyon ya da radyo programı takip ediyor musunuz.*

() Hayır () Evet

✚ *Son bir yılda Eski Türk eserleri ile ilgili herhangi bir konferans veya seminere katıldınız mı?*

() Hayır () Evet

Aşağıda eski Türk eserlerine ilişkin tutumlarınızı belirlemeye yönelik ifadeler yer almaktadır. İfadeleri okuduktan sonra sizin durumunuza uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

(5) Tamamen katılıyorum..... (1) Kesinlikle katılmıyorum.

Maddeler	5	4	3	2	1
1. Eski Türk eserleri (ETE) ile ilgili yayınları seçmeyi severim.					
2. Eski Türk eserleri ile ilgili televizyon veya radyo programlarını takip etmeyi severim.					
3. Eski Türk eserlerinin korunması ve tanıtılmasına yönelik faaliyetlerde görev almaktan zevk alırım.					
4. Eski Türk eserlerini görmek isterim.					
5. Eski Türk eserleri ile ilgili yayınları okumayı çok severim.					
6. Batı medeniyetine ait eserler yerine Eski Türk eserlerini gezmeyi/incelemeği tercih ederim.					
7. ETE ile ilgili konuşmaları dikkatlice takip ederim.					
8. ETE ile ilgili tartışmalara katılmayı severim.					
9. ETE ile ilgili bilgimi sürekli geliştirmek isterim.					
10. ETE hakkındaki öğrenmeler önemlidir.					
11. ETE ilgi çekicidir.					
12. Her öğretmen adayı ETE ile ilgili dersler almalıdır.					
13. ETE ile ilgili araştırma yapmaktan hoşlanırım.					
14. ETE ile ilgili zaman geçirmekten hoşlanırım.					
15. ETE ile ilgili şeyleri okumak önemlidir.					
16. ETE ile ilgili tartışmalar önemlidir.					
17. ETE hakkındaki faaliyetleri önemli buluyorum.					
<i>Eklemek istediğiniz düşüncelerinizi buraya yazınız.</i>					